

UN TEZAU DE MONEDE UNGUREȘTI DIN SEC. XV-XVI PROVENIT DIN REGIUNEA CERNĂUȚI

Lilia Dergaciova*, Nicolai Bodnariuc**

Cuvinte cheie: Bucovina, Principatul Moldovei, tezaur, denari maghiari, mărci monetare.

Keywords: Bukovina, Principality of Moldavia, coin hoard, Hungarian denars, Monetary Marks.

Rezumat: În articolul de față este publicat un tezaur compus din 31 de denari maghiari ai lui Matia Corvin și Vladislav II (24 și, respectiv 7 ex.), emiși în perioada 1468-1505, în atelierele monetare de la Kremnica, Baia Mare, Buda, Cașovia, Vratislava și Viena. Tezaurul provine de pe teritoriul satului Bârlinți, dispărut în prezent, însă menționat în izvoarele scrise deja de la începutul secolului al XV-lea, ca aflându-se pe malul stâng al râului Cotovăț, la circa 500-600 metri de la vărsarea acestuia în Siret. În prezent, tezaurul se păstrează la MȘAEO.

Depozitul de la Bârlinți se alătură altor depozite monetare găsite pe teritoriul Principatului Moldova în componența cărora au fost atestate emisiunile maghiare de la acești doi emitenți, dateate în secolele XVI-XVIII (peste 30 de depozite). Cea mai apropiată analogie pentru tezaurul în discuție este depozitul Suceava/1967, compus din 69 de denari, cu terminus post quem 1501.

Tezaurul de la Bârlinți este interesant din punct de vedere al pieselor ce au mărci de monetar sau unele semne de monetar ce apar în diferite combinații pe monede și nu se regăsesc în lucrările de profil. În articolul de față este discutată, în special, perioada de emisie a acestor monede particulare. Dintre piesele mai puțin cunoscute menționăm pe cele ale lui Matia Corvin, bătute în atelierul de la Kremnica, probabil de către Veil Mühlstein și, mai ales, cele atribuite atelierului de la Vratislava și Viena. De asemenea, insistăm asupra emisiunilor lui Vladislav II, bătute la Kremnica și semnate de către meșterii Stephanus Ryzmezl și Erasmus Rezl, Andreas Hellebrand și Franz Körnidel.

Abstract: The article deals with a hoard of 31 Hungarian denars of Matthias Corvinus and Vladislav II (24 and 7, respectively), issued between 1468-1505, in workshops of Kremnica, Baia Mare, Buda, Cassovia, Wrocław, Vienna. The hoard was found on the territory of Bârlinți village, now extinct. The village was mentioned in the written sources since the 15th century. It was located on the left bank of the Corovăț river, about 500-600 meters from its discharge in Siret. Currently, the hoard is kept at MȘAEO.

*Institut für Numismatik und Geldgeschichte, Universität Wien.

** Școala Medie Opreșeni, raionul Hliboca.

The hoard from Bârlinți joins other monetary deposits found on the territory of Principality of Moldova, which included Hungarian denars of these two issuers, dated from the 16th till the 18th centuries (over 30 coin hoards). The closest analogy is the Suceava/1967 deposit, formed of 69 denars, with a terminus post quem 1501.

The discussed hoard is interesting from the point of view of the monetary marks and/or signs that appear in different combinations on coins. Some of them are not published. The article discusses in particular the period of issue of these coins. Among the lesser-known pieces are those of Matthias Corvinus, struck in the Kremnica workshop, probably by Veil Mühlstein, and especially those attributed to the workshop of Wrocław and Vienna. Also, some coins of Vladislav II minted at Kremnica by Stephanus Ryzmejl and Erasmus Rezl, Andreas Hellebrand and Franz Körnidel are discussed.

Un tezaur format din emisiuni ungurești, din a doua jumătate secolului al XV-lea – începutul veacului următor, pe care îl prezentăm în articolul de față, a fost recent descoperit în regiunea Cernăuți¹. Conform informațiilor oferite de către descoperitori, tezaurul a fost găsit în zona unei așezări medievale, ce poate fi identificată cu situl Bârlinți (Harta I și III). La scurt timp după descoperire, piesele au fost predate Muzeului Școlar de Arheologie și Etnografie „Maximilian Hacman” din Oprișeni (MȘAEO) din raionul Hliboca, unde se află în prezent.

Situl de la Bârlinți

Înainte de a analiza tezaurul, menționăm câteva date relevante despre situl de unde ar proveni piesele, conform informațiilor oferite de către descoperitori. Această așezare, menționată în surse narative de la începutul secolului al XV-lea, sub denumirea de Bârlinți/ Berlinți/ Burlenți/ Burlenița/ etc.² nu mai există în prezent. Identificarea ei a devenit posibilă datorită investigațiilor unuia dintre autorii acestui articol (Nicolai Bodnariuc). Astfel, pe o hartă a Europei, întocmită în secolul al XVIII-lea, localitatea respectivă apare cu denumirea în limba germană - „Burlintze” (Harta II). De asemenea, există mențiuni în izvoarele scrise, în care se făcea hotărnicia satului și se trăgea granița între Bârlinți și satele vecine. În actele semnate pe parcursul secolului al XVIII-lea se menționa că satul „Burlenița” se învecina cu Berești, Oprișeni, Camenca, Hliboca și Trestina³, aflându-se pe malul stâng al râului Cotovăț, la circa 500-600 metri de la vărsarea acestuia în Siret.

În anul 2013, unul dintre autorii acestui articol (Nicolai Bodnariuc) și colaboratorii lui au început să caute vestigiile acestei așezări dispărute, pe baza informațiilor păstrate. De atunci au avut loc mai multe investigații nesistematice care au adus la identificarea hotarelor ei și, mai ales, au contribuit la formarea unei colecții impresionante de artefacte. Printre acestea se regăsesc multiple fragmente ceramice, obiecte numismatice și

1. Informații preliminare despre acest tezaur au fost prezentate în cadrul celui de Al XIX-lea Simpozion de Numismatică din Chișinău, fiind introduse în circuitul științific sub formă de rezumat (Dergaciova, Bodnariuc 2021a, p. 24-25), cu o dată greșit interpretată a celei mai recente monede (1503 în loc de 1505).

2. Bilețchi-Albescu 2007, p. 158; Covalciuc 2008, p. 126; vezi și Bodnariuc *et alii* 2020, p. 102.

3. Balan 1937, p. 11.

sigilografice, precum și mai multe piese torentice. Ele acoperă o perioadă destul de lungă de timp, de la finele secolului al XIV-lea și până în anii '60 ai veacului al XIX-lea. În acest interval de timp se datează emisiunile Țării Moldovei, Imperiului Otoman, Regatului Ungariei, Poloniei, Lituaniei etc., precum și sigiliile vamale pentru textile⁴. Prin urmare, tezaurul la care vom face referire se încadrează în tabloul monetar general cunoscut pentru situl de la Bârlinți, astfel completând informațiile despre circulația bănească de la începutul secolului al XVI-lea.

Tezaurul găsit la Bârlinți

Lotul de piese ungurești ce a intrat în fondurile MȘAEO a conținut 31 de monede (vezi catalogul și Pl.I-IV). Din păcate, nu putem confirma dacă numărul pieselor donate către muzeu coincide cu cel găsit la fața locului. Un strat de oxidare, ce acoperă majoritatea pieselor, precum și lipirea unora dintre ele, sugerează faptul că piesele fac parte dintr-o singură acumulare, foarte compactă, ce poate reprezenta o punguță de bani. Cu toate acestea, nu cunoaștem detalii privind condițiile de descoperire a monedelor, dacă ele au fost depozitate într-un recipient, învelite într-un material textil sau au fost ascunse direct în pământ.

Starea de conservare a pieselor este, în general, una bună. Ele au un grad mediu de uzură, ce putea fi provocat și de matrițe mai uzate cu care s-au bătut piesele. Doar două exemplare sunt rupte, unul în două părți egale (catalog, nr. 10), iar din altul s-a păstrat un fragment, reprezentând aproape o jumătate din monedă (catalog, nr. 15). Marginile acestor piese, cu urme de rupere suficient de proaspete ne sugerează că fragmentarea lor s-a produs în timpul dezlipirii sau curățării mai neglijente de către descoperitori. Cu toate acestea, starea lor de păstrare nu afectează identificarea emitenților sau a atelierelor monetare în care au fost bătute.

Tezaurul este compus doar din denari ungurești emiși de Matia Corvin și Vladislav II. Baza depozitului este asigurată de emisiunile lui Matia Corvin (catalog, nr. 1-24), într-un număr dominant de 24 piese (77,42 %). Emisiunile celui de-al doilea emitenț sunt în minoritate (catalog, nr. 25-31), fiind înregistrate doar 7 exemplare (22,58%).

Înainte de a insista asupra pieselor propriu-zise din această descoperire, subliniem că emisiunile maghiare de argint de la Matia Corvin și Vladislav II sunt bine cunoscute în spațiul Principatului Moldovei (regiunea Carpato-Nistreană), fiind prezente în circulație deja începând cu a doua jumătate a secolului al XV-lea. Ele sunt deseori găsite în straturile arheologice ale așezărilor medievale (Orheiul Vechi⁵, Troțuș⁶, Țuțora⁷, Cetatea Soroca⁸ etc.), precum și în descoperirile fortuite (Lipoveni-II⁹, Ciutești¹⁰, Balinți¹¹ și multe altele)

4. Publicarea materialelor ce provin de pe această așezare se realizează, începând din anul 2020, în revista *Arheologia Moldovei* (Bodnariuc *et alii* 2020, p. 101-120; Dergaciova, Bodnariuc 2021b, p. 75-90).

5. Полевой 1960, p. 350, nr. 391-393; Абызова, Бырня, Нудельман 1982, p. 63-92.

6. Artimon 1982, p. 113.

7. CNM-II, p. 152, nr. 17.

8. Boldureanu 2016, p. 373-374, nr. II.8.

9. Matveev, Vornic 2017, p. 11; Boldureanu 2017, p. 295, nr. II.8; p. 297, nr. III.16.

10. Boldureanu 2015, p. 317-319, nr. II.1-20.

11. Boldureanu 2013, p. 398-399, nr. III.

din Moldova istorică. De asemenea, ele sunt înregistrate în mai multe tezaure monetare îngropate în secolele XVI-XVII (vezi Harta III).

Dintre acumulările timpurii, ascunse în cursul veacului al XVI-lea, menționăm tezaurele de la: **Suceava/1967**¹² (69 ex.), **Țifești/1912**¹³ (puțin sub 50 ex.), **Săseni/1973**¹⁴ (15 ex.), **Dancu/1971**¹⁵ (9 ex.), **Pănășești/2010**¹⁶ (22 ex.), **Cotu Morii/1958**¹⁷ (124 ex.), **Bălești/1936**¹⁸ (888 ex. inclusiv denari de la Ludovic II), **Carbalia/1957**¹⁹ (21 ex. dintre care și cele de la Ludovic II, Ferdinand I), **Onești/1954**²⁰ (121 ex.), **Buhăeni/1965**²¹ (6036 ex. și 20 ex. de la Ludovic II și Ferdinand I), **Frenciugi/1958**²² (6 ex.), **Brătușeni/1957**²³ (2 ex.), **Budești/1976**²⁴ (1084 ex., inclusiv câte o piesă de la Ludovic II

12. Suceava (cartier Mihai Viteazul), jud. Suceava, România (1468-1501) - piese ungurești (Foit 1973, p. 21; Foit 1979-1980, p. 121-127; Foit 1980, p. 167-170; Foit 1981, p. 79, tab. nr. 3.d; Mitrea 1981a, p. 390, nr. 233; CH 1985, p. 410, nr. 690).

13. Țifești, jud. Vrancea, România (1451 - 1490/1512) - monede turcești și maghiare (Moisil 1916a, p. 3-16; Moisil 1916b, p. 42-43, nr. 61; Полевой 1956, p. 98, nr. 13; Iliescu 1958a, p. 27; Iliescu 1968, p. 259-261; Нудельман 1975, p. 103, nr. 29; Niculiță, Nicolae 1999, p. 299-306 etc.).

14. Săseni, r-nul Călărași, Republica Moldova (secolul XIV - circa 1517) - emisuni tătărești, turcești, ungurești, poloneze, lituaniene și moldovenești (Нудельман 1974b, p. 204-208, nr. 2; Нудельман 1975, p. 103-105, nr. 31; Нудельман 1976, p. 96-97, nr. 8; Николае 1999, p. 143-144; Nicolae 2012, p. 81-88; Nicolae 2004, p. 183-210; Niculiță, Boldureanu, Nicolae 1997, p. 201-209; Nicolae 2003, p. 89; Niculiță 2007, p. 211-222; Postică 2005, p. 14-15; Дергачева 2005, p. 364-367 etc.).

15. Dancu, r-nul Hîncești, Republica Moldova (anii '70-80 ai sec. XV - 1526) - monede poloneze și ungurești (Нудельман 1974a, p. 222-223, 227, nr. 2-12; Нудельман 1976, p. 99-100, nr. 14; Tezaure 1994, p. 17, nr. 1 etc.).

16. Pănășești, r-nul Strășeni, Republica Moldova (1469 - circa 1540) - emisuni turcești, crimeene și ungurești (Дергачева, Кривенко 2011, p. 240-253).

17. Cotu Morii, com. Popricani, jud. Iași (1451 - 1520/circa 1540) - piese turcești și ungurești (Neamțu 1961, p. 283-295; Нудельман 1975, p. 106, nr. 33; Chirica, Tanasachi 1985, p. 444, nr. LXXXV.1.D; Нудельман 1989, p. 213; Nicolae 2003, p. 91).

18. Bălești, com. Delești, jud. Vaslui, România (1395/1402 - 1564) - piese aquileiene, ungurești și moldovenești (Iliescu 1958b, p. 459, nr. 32; Știrbu, Velter 1983, p. 97-127; Știrbu, Petolescu, Stancu 1978, p. 76, nr. 2).

19. Carbalia, UTAG (1458 - 1568) - monede spaniole, central-europene și ungurești (Нудельман 1976, p. 101, nr. 17; Нудельман 1989, p. 213).

20. Onești, r-nul Hîncești, Republica Moldova (1405/1447 - 1566/1574) - monede central-europene, turcești, olandeze, moscovite și ungurești (Нудельман 1976, p. 98-99, nr. 12; Tezaure 1994, p. 21-24, nr. 6; Nicolae 2003, p. 91; Boldureanu, Tabuică 2003, p. 157-162 etc.).

21. Buhăeni, com. Andrieșeni, jud. Iași (1395/1402 - 1563/1574) - emisuni aquileiene, ungurești și moldovenești (Mitrea 1976, p. 291, nr. 121; Chirica, Tanasachi 1984, p. 36, nr. II.2 și II.2.H; Stancu 1976, p. 291-297; CH 1978, p. 149, nr. 495; Știrbu, Petolescu, Stancu 1978, p. 77, nr. 6; Mitrea 1978, p. 368, nr. VI.99; Mitrea 1981b, p. 602-603, nr. 335; Mihailescu-Bîrliiba, Butnariu 1988, p. 319, nr. 57; Нудельман 1991, p. 140, nr. 9 etc.).

22. Frenciugi, com. Șcheia, jud. Iași, România (1471/1481 - 1566-1574) - monede maghiare și turcești (Rusu 1981-1982, p. 213; Butnariu 1988, p. 269; Chirica, Tanasachi 1985, p. 388, nr. LXXII.5.C).

23. Brătușeni (fost Sărata Albă), r-nul Edineț, Republica Moldova (anii '70-80 ai sec. XV - anii '70 ai sec. XVI) - piese turcești și ungurești (Tezaure 1994, p. 18-19, nr. 4; Niculiță, Nicolae 1999, p. 299-306; Nicolae 2003, p. 91; Niculiță, Nicolae 2003, p. 143-151).

24. Budești, jud. Bacău, România (1468 - 1584) - monede moldovenești, turcești, ungurești și aquileiene (Mitrea 1977, p. 381, nr. 137; CH 1978, p. 149, nr. 494; Artimon, Mitrea 1979, p. 231-247; Mitrea 1981b, p. 602, nr. 334; CH 1985, p. 410, 693; Nicolae 1989, p. 134, 235, 242; Nicolae 2003, p. 91 etc.).

și Ferdinand I), **Balatina**/1954²⁵ (puțin peste 470 ex.), **Stăuceni**/1970²⁶ (440 ex., incluzând câțiva denari de la Ludovic II, Ferdinand I și Rudolf II), **Sihleanu**/1957²⁷ (40 ex., inclusiv denari de la Ferdinand I, Maximilian și Rudolf II), **Comrat**/1952²⁸ (puțin peste 120 ex.), **Vetrișoia**/1999²⁹ (52 ex.), **Netezi**/1981³⁰ (432 ex.), **Arsură**/1935³¹ (93 ex.), **Zlătunoaia**/1972³² (19 ex., dintre care și emisiuni ale lui Ferdinand I, Maximilian și Rudolf II) etc.

De asemenea, există numeroase acumulări monetare, ascunse în veacul al XVII-lea, în care sunt atestate și emisiunile ungurești ale lui Matia Corvin și Vladislav II: **Piatra-Neamț**/1963³³ (circa 35 ex. dintre care doar 1 ex. de la Vladislav II, celelalte fiind de la Ludovic II, Ferdinand I, Maximilian și Rudolf II), **Leușeni-Cârpineni**/1968³⁴ (puțin peste 780 ex.), **Bălțați**/1998³⁵ (77 ex., dintre care doar o piesă de la Vladislav II, iar restul de la Ferdinand I, Maximilian, Rudolf II și Mathias II), **Bălțata**/1961³⁶ (puțin peste 140 ex.), **Vărzărești**/1984³⁷ (17 ex., dintre care și emisiuni ale lui Ferdinand I, Maximilian și Rudolf II), **Palanca**/1902³⁸ (cel puțin 2 ex. de la Vladislav II), **Zăpodeni**/1937³⁹ (1375

25. Balatina, r-nul Glodeni, Republica Moldova (1468 - 1590) - piese moldovenești, ungurești, central-europene, olandeze și spaniole (Нудельман 1976, p. 94-95, nr. 3; Tezaure 1994, p. 30-32, nr. 10).

26. Stăuceni, jud. Botoșani, România (1468 - 1593) - monede ungurești, transilvănene și central-europene (Neamțu, Olaru 1980, p. 121-125; Mitrea 1981a, p. 390, nr. 232; CH 1985, p. 411, 694; Velter, Știrbu 2002, p. 284, nr. 21).

27. Sihleanu, com. Scorțaru Nou, jud. Brăila, România (1451/1481 - 1586/1595) - piese turcești și ungurești (CNM-II, p. 60-62, nr. 12).

28. Comrat, UTAG (1463 - 1592/1595) - emisiuni turcești, polono-lituanieni, ungurești și central-europene (Нудельман 1976, p. 100-101, nr. 16; Tezaure 1994, p. 32-35, nr. 11; Niculiță, Tabuică, Boldureanu 2000, p. 151-156).

29. Vetrișoia, com. Vetrișoia, jud. Vaslui (1468 - 1595) - piese ungurești, poloneze și central-europene (CNM-III, p. 54-56, nr. 3).

30. Netezi, com. Grumăzești, jud. Neamț, România (circa 1468 - 1595) - emisiuni ungurești, poloneze, central-europene și olandeze (Bătrîna, Bătrîna 1983, p. 259-260; Mitrea 1987, p. 177, nr. VI.38; Preda 1987, p. 103, nr. 629 etc.).

31. Arsură, jud. Vaslui, România (1468 - 1596) - monede polono-lituanieni, central-europene, ungurești, turcești și moscovite (Moisil 1945, p. 58, nr. 2; Stancu 1996, p. 173-190; Velter, Știrbu 2002, p. 284, nr. 22; Nicolae 2003, p. 92).

32. Zlătunoaia, com. Lunca, jud. Botoșani, România (1468 - 1596) - piese turcești, poloneze și ungurești (Păunescu, Șadurschi, Chirica 1976, p. 158, nr. XXXV.3.A; Mitrea 1978, p. 368, nr. VI.112; Coroliuc 1979, p. 353-359; Mitrea 1981a, p. 390, nr. 241; CH 1985, p. 411, nr. 695).

33. Piatra-Neamț, jud. Neamț, România (1386 - 1600) - monede haliciene, polono-lituanieni, central-europene și ungurești (Samsonowicz 1970, p. 192; Matasă, Iliescu, Mihailescu-Bîrliba 1972, p. 369-376).

34. Leușeni-Cârpineni, r-nul Hîncești, Republica Moldova (anii '50 ai sec. XV - 1608) - emisiuni ungurești, moldovenești și turcești (Нудельман 1974b, p. 214-215, nr. 6; Нудельман 1976, p. 99, nr. 13; Tezaure 1994, p. 19-21, nr. 5; Boldureanu, Tabuică 2011, p. 85-95).

35. Bălțați, com. Tătărăni, jud. Vaslui (1445/1459 - 1611) - monede turcești, central-europene, polono-lituanieni, prusace și ungurești (CNM-III, p. 57-69, nr. 4).

36. Bălțata, r-nul Criuleni, Republica Moldova (anii '60 ai secolului XV - primul sfert al secolului al XVII-lea) - piese ungurești, polono-lituanieni, central-europene, venețiene și otomane (Нудельман 1976, p. 122-123, nr. 49; Нудельман 1991, p. 138, nr. 3; Tezaure 1994, p. 34-38, nr. 12; Niculiță, Nicolae 1996, p. 167-177).

37. Vărzărești, r-nul Nisporeni, Republica Moldova (1468 - 1627) - monede poloneze, lituanieni, prusace și maghiare (Нудельман 1989, p. 205).

38. Palanca, r-nul Ștefan Vodă, Republica Moldova (1490 - 1687) - piese turcești și ungurești (Нудельман 1976, p. 127-128, nr. 63; Chetaru, Ghimpu 2000, p. 214).

ex., inclusiv denari de la Ferdinand I, Rudolf II, Mathias II), **Iași/2002**⁴⁰ (46 ex. de la Matia și Vladislav II, pe lângă alți denari maghiari de la emitenți-succesori).

Unii denari ai lui Vladislav II se regăsesc chiar și în componența tezaurilor cu o perioadă îndelungată de acumulare, depozitate în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Amintim în acest sens depozitul de la **Bârlad/1998**⁴¹, care conține puțin peste 260 ex. ungurești, printre care se regăsește și o piesă de la Vladislav II.

Emisiunile maghiare de tip Madona cu Pruncul – *Patrona Hungariae*, au fost concepute de Matia Corvin ca o reacție dublă contra Islamului și a husiților, în anul 1467⁴². Prin reforma monetară a fost schimbată nu doar iconografia pieselor, dar și calitatea lor, aflată în declin vizibil, la mijlocul secolului al XV-lea. În urma reformei, dintr-o marcă de Budase băteau 416 de denari, cu greutate de 0,59023 grame⁴³, la un curs de schimb în care 100 de denari erau egali cu 20 de groși sau 1 ducat⁴⁴. Aceste monede au fost imediat apreciate de către populația Regatului, consolidând, totodată, relațiile comerciale cu statele învecinate. Importanța pieselor reformate a fost pe larg discutată în istoriografia numismatică. Cercetătorii au subliniat impactul acestor emisiuni asupra circulației monetare la est de Carpați⁴⁵, calitatea bună a argintului și, ca rezultat, retragerea din circulație și teaurizarea lor⁴⁶ și au evidențiat căile de pătrundere și relațiile comerciale cu orașele transilvănene, Brașov și Bistrița⁴⁷.

În general, piesele monetare de la acești emitenți, provenite din tezaurele menționate mai sus, nu au beneficiat de o cercetare numismatică propriu-zisă, specialiștii rezumându-se la prezentarea extrem de sumară a lor, în cadrul descoperirilor. Cel mai adesea sunt redată simple liste ale pieselor, fără imaginile lor, fiind absente discuții legate de ateliere monetare, meșteri monetari implicați în procesul tehnologic de producere sau mărcile de monetar. Această situație își găsește mai multe explicații, printre care am putea presupune numărul extrem de mare de piese descoperite sau posibilitățile tehnice reduse, ce nu permiteau redarea imaginilor. Cu toate acestea constatăm că, pe lângă informații generale despre emitenți și repartizarea sumară pe ateliere, datele despre monedele respective pot fi folosite cu rezerve, deseori doar pentru calcule statistice și doar în anumite situații. Inclusiv studiul lui A.A. Nudelman, singurul care se concentrează asupra

39. Zăpodeni, jud. Vaslui, România (sec. XV - XVII) - monede turcești, poloneze și ungurești (Moisil 1945, p. 58, nr. 3; Moisil 1947, p. 3, nr. 48; Нудельман 1989, p. 214 etc.).

40. Iași (str. Vasile Lupu), jud. Iași, România (sec. XIV - XVII) - monedele tezaurului au fost depozitate în opt vase, numărul total al acestora depășind 14200 ex. (Mihailescu-Bîrliba, Asăvoaie, Bilavski, Stoian 2003, p. 147, nr. 96; Munteanu, Mihailescu-Bîrliba, Oberländer-Târnoveanu 2006, p. 57-368; Munteanu, Popovici, Lipovanu 2007, p. 221-235).

41. Bârlad (str. Dumbrava Roșie), jud. Vaslui, România (1501/1506 - 1710) - emisiuni ungurești, central-europene, olandeze, polono-lituanieni, prusace și suedeze (Popușoi, Arnăutu 1999).

42. Pohl 1982, p. 32.

43. Pohl 1982, p. 32.

44. CNH, p. 34; Huszár 1979, p. 13; Pohl 1982, p. 32.

45. Murgescu 1996, p. 60-69, 319-334; Murgescu 1998, p. 39-44; Дергачева, Кривенко 2011, p. 244.

46. Нудельман 1989, p. 204-219.

47. Monoganu, Emandi 1978, p. 253-267; Gonța 1989, p. 37-115; Нудельман 1989, p. 206-210; Дергачева, Кривенко 2011, p. 243-244.

denarilor maghiari descoperiți în spațiul carpato-nistrean, acordă o mică atenție emisiunilor propriu-zise, preferând să insiste asupra problemelor generale de circulație⁴⁸.

Din păcate, în aceste condiții, doar într-o mică măsură se poate realiza confruntarea emisiunilor monetare din tezaurele deja menționate în istoriografie cu cele pe care urmează să prezentăm, unele dintre ele reprezentând subvariante inedite ale tipurilor descrise în cataloagele de profil, în baza cărora s-au făcut identificările. Credem că este necesară reevaluarea sistematică a materialului numismatic deja publicat, mai ales că, în ultimele decenii, au fost semnalate piese cu variante noi, care certifică existența unei tipologii extrem de variate a emisiunilor maghiare, nu doar din vremea lui Matia Corvin⁴⁹ sau Vladislav II⁵⁰, dar și a celorlalți emitenți maghiari⁵¹.

Revenind la analiza pieselor din tezaurul nostru precizăm că identificarea lor s-a făcut în baza următoarelor lucrări: „Corpus Nummorum Hungariae”, al lui Ladislaus Réthy, reeditat în 1958 de către Günther Probszt (mai departe CNH), „Catalogul monedelor ungurești”, semnat de Lajos Huszár (mai departe Huszár 1979), „Determinator de monede ungurești”, redactat de către Emil Unger (mai departe Unger 1997), „Istoria monetară de la Košice”, a lui Emil Petách, pentru emisiunile cașoviene (mai departe Petách 1986), catalogul lui Márton Gyöngyössy, care prezintă monede ungurești din colecția *Kunst-Historisches Museum* din Viena, folosit doar în cazurile când existau analogii directe (mai departe Gyöngyössy 2007) și lucrarea lui Artur Pohl, „Semne și mărci monetare pe emisiunile maghiare” (mai departe Pohl 1982), folosită ca principal instrument de lucru. Precizarea lucrărilor a fost necesară din câteva considerente. În primul rând pentru a semnală că mai multe piese din lotul analizat sunt variante inedite ale tipurilor monetare deja cunoscute; iar în al doilea rând, pentru a sublinia că, din cele 31 de piese din tezaurul nostru, doar una poartă anul de emisie (cea mai recentă piesă, nr. 31 din catalog). Restul monedelor nu conțin milesimul, ceea ce creează unele dificultăți în interpretarea lor, iar opiniile specialiștilor nu converg de fiecare dată. Datarea acestor emisiuni este direct legată de semnele ce apar pe fața de revers, din stânga și dreapta Madonei cu Pruncul, ele fiind utile, totodată, pentru stabilirea locului de producție a pieselor, cât și a meșterilor implicați în acest proces.

Marcarea emisiunilor maghiare cu litere și semne începe, cu excepția unor serii arpadiene din secolul al XII-lea⁵², în veacul al XIV-lea, sub Carol Robert. Sunt folosite

48. Нудельман 1989, p. 204-219.

49. Domoki 2000, p. 8 (un obol cu semnul lui Stephen Kowách); Domoki 2007, p. 11-12 (un denar bătut la Baia Mare de tip „cruce dublă” pe revers). De asemenea, cu această ocazie, aș vrea să aducem sincere mulțumiri dlui dr. Keve László pentru ajutorul acordat în completarea listei bibliografice cu lucrările apărute în Ungaria.

50. Görög 2014, p. 19-21 (denari cu mărci de monetar de tipuri noi, ce au aparținut inclusiv lui Stephanus Ryzmezl, cu Erasmus Rezl); Ujszászi 2013, p. 3-6 (denari cu și fără data de emisie, mărci de monetar scrise cu litere majuscule și minuscule etc.).

51. Domoki 2003, p. 7-8 (denar al lui Vladislav I cu legenda de revers de tip nou); Domoki 2004a, p. 9-13 și Domoki 2004b, p. 10-12 (denari de la diferiți emitenți din secolul al XV-lea, cu mărci de monetar rămase inedite, neatribuite vreunui meșter-monetar); Ujszászi 2010, p. 7-12 (denari ai lui Ioan de Hunedoara emiși fără titlul de guvernator); Toma 2010, p. 237-238, nr. 1540 (denar din anul 1552 bătut la Sibiu cu sigle H-P). Vezi, de asemenea, Toma 2012, p. 411-456 și Toma 2013-2014, p. 142-153, pentru emisiunile Mariei și ale lui Sigismund I etc.

52. Pohl 1982, p. 7, 9.

abrevierile atelierelor monetare necesare doar pentru a specifica locul de batere a pieselor. În timpul lui Ludovic I se petrece o situație diferită, emisiunile fiind marcate doar cu semne personale ale monetarilor implicați în producerea lor. Abia în vremea lui Sigismund I de Luxemburg începe să se practice o varianta mixtă, optimă pentru identificare, când, printr-o combinație de litere și semne, sunt specificate locul de batere a pieselor, precum și meșterul monetar sau/și breasla de meșteri implicată în procesul tehnologic de producere a monedelor⁵³. În cazul emisiunilor reformate ale lui Matia Corvin, tradiția criptării informațiilor prin intermediul unei combinații de litere și semne, cu diferite încărcări semantice, atinge apogeul dezvoltării sale.

Structura tezaurului după cei doi emitenți, în baza semnelor folosite

Emisiunile lui **Matia Corvin**, 24 la număr (catalog, nr. 1-24), sunt bătute în cinci ateliere monetare, astfel: 18 ex. de la Kremnica, 2 ex. de la Baia Mare, câte un exemplar de la Buda, Cașovia, Vratislava și Viena (vezi Pl. I-IV și Tab. 1).

Producția monetară de la Kremnica (abreviată prin K), a fost marcată cu sigle personale ale lui Paul Peck (și ; catalog, nr. 5 și, respectiv nr.6-10), Peter Schaidler (; catalog, nr. 11-15), Mühlstein-Langsfelder (; catalog, nr. 16-20), Augustin Langsfelder (; catalog, nr. 4) și, cel mai probabil, Veil Mühlstein (catalog, nr. 3). Această din urmă piesă a fost atribuită cu unele rezerve, deoarece nu avem analogii în cataloage numismatice sau alte lucrări de profil pentru semnele monetare de genul celor folosite pe piesa noastră – – . Prima literă, ce indică atelierul monetar, poate fi interpretată ca un R, iar cea de a doua, cu mai multe rezerve, ca un B⁵⁴. Din catalogul lui Pohl 1982 rezultă că singurul meșter care folosește litera R, ca semn de atelier a fost Veil Mühlstein⁵⁵. Un alt indiciu care ne ajută la reducerea perioadei de emisie a pieselor de acest gen este modul de redare a Madonei, care apare cu vâl spre dreapta. Monedele de acest tip au fost emise la Kremnica doar până la 1478-1479, când, în urma vizitei lui Matia Corvin, a fost schimbată iconografia reversurilor și a fost introdus tipul cu Madona încoronată⁵⁶. Aceste două considerente sunt suficiente de a atribui piesa în discuție emisiunilor lui Veil Mühlstein și de a semnală un nou semn de monetar.

Două dintre piesele din tezaur au fost atribuite atelierului monetar de la Baia Mare, pe baza literelor ce apar în dreapta Madonei. Din păcate, semnele ce puteau indica meșterul monetar nu au putut fi identificate în ambele cazuri, astfel că sunt necesare câteva precizări. În cazul piesei cu nr. 21 din catalogul nostru forma literei , mai abruptă, precum și reprezentarea Madonei cu vâl la dreapta, indică ca perioadă de emisie anii 1469-1484, în viziunea lui Pohl 1982, 1468-1470, după Unger 1997 sau 1468-1481, conform lui Huszár 1979. Cel mai probabil, baterea piesei de acest tip, ce poate fi pusă pe seama unui meșter monetar, cât și a unui colectiv de meșteri, a avut loc înainte de 1485. În această perioadă Peter Schaidler a fost numit în funcția de vistiernic, iar în plan

53. Pohl 1982, p. 9-10.

54. Totodată, baterea dublă a poansonului în momentul confecționării matriței sau alunecarea tiparului pot fi excluse, deoarece nu se văd urme pe piesa, iar restul imaginii arată suficient de clar.

55. Pohl 1982, nr. 216-10.

56. Pohl 1982, p. 34.

iconografic, a fost realizată unificarea reprezentării Madonei de pe emisiunile de la Kremnica și cele de la Baia Mare (Madona cu coroana)⁵⁷. În cazul piesei cu nr. 22 din catalogul nostru, redarea literei **Ń** este mult mai atentă, iar Madona apare încoronată, spre dreapta. Piesele de acest tip puteau fi emise de mai mulți meșteri monetari, în viziunea lui Pohl 1982, în perioada 1479-1485, iar în cea a lui Huszár 1979 și Unger 1997, între anii 1482 și 1490.

Atelierului de la Buda, unde s-a desfășurat reforma monetară a lui Matia, i-a fost atribuită o singură piesă, ce are litera **B** și o potcoavă surmontată de o cruce (**Ń**) pe fața de revers (catalog, nr. 1). Datorită semnelui **Ń**, piesa poate fi atribuită lui Stephen Kowách, kamergraful lui Matia Corvin și plasată în intervalul de timp în care s-a desfășurat reforma monetară, undeva între 1468-1470, după Unger 1997 sau în anul 1469, conform lui Pohl 1982. Piesa se deosebește printr-o greșeală în numele emitentului (litera G înlocuiește T) și apare într-o formă eronată MAGhIE. De asemenea, litera M, care deschide legenda circulară a aversului, pare să fie bătută cu unul și același poanson de două ori.

Matia Corvin				
Buda	Stephen Kowách	1469		1 ex. (nr. 1)
Cașovia	Comunitatea orășenească	1468		1 ex. (nr. 2)
Kremnica	Veil Mühlstein (?)	1470 (?)		1 ex. (nr. 3)
	Augustin Langsfelder	1472-1478		1 ex. (nr. 4)
	Paul Peck	1479-1485		1 ex. (nr. 5)
				3 ex. (nr. 6-8)
		1485		2 ex. (nr. 9-10)
	Peter Schaidler Oberkammergraf	1488		5 ex. (nr. 11-15)
Mühlstein-Langsfelder	1479-1485		5 ex. (nr. 16-20)	
Baia Mare	?	cca 1468-1484		1 ex. (nr. 21);
		cca 1479-1485		1 ex. (nr. 22);
Vratislava pentru Ștefan Zápolya guvernator		1474-1481		1 ex. (nr. 23)
Viena pentru Ștefan Zápolya guvernator		1487-1490		1 ex. (nr. 24)
Vladislav II				
Kremnica	Stephanus Ryzmezl și Erasmus Rezl	1497		1 ex. (nr. 25)
				2 ex. (nr. 26-27)
	Andreas Hellebrand și Franz Körnidl	1496		1 ex. (nr. 28)
	Hans Thurzó	1500-1502		2 ex. (nr. 29-30)
1505			1 ex. (nr. 31)	

Tabel 1. Repartizarea emisiunilor ungurești din tezaurul de la Bârlintă după ateliere monetare, meșteri-monetari și data emiterii (conform Pohl 1982).

57. Pohl 1982, p. 34.

De la Cașovia provine o singură piesă din catalogul nostru (catalog, nr. 2). Ea este marcată de litera C () și floarea de crin (). Semnul a fost preluat de la stema orașului, ce a fost obținută încă din perioada angevină⁵⁸, semnalând, astfel, baterea monedei de către comunitatea orășenească. Emisiunile de acest tip au fost produse doar în perioada desfășurării reformei lui Matia, pe parcursul anului 1468, după Pohl 1982 și, undeva între 1468-1470, după Unger 1997, ele încetând să fie bătute după această perioadă⁵⁹.

Monedele emise în ultimele două centre, Bratislava și Viena, sunt marcate cu aceleași litere, anume S și W, ultima fiind redată într-o formă rudimentară - și . Ele au fost bătute pentru Ștefan Zápolya, guvernatorul Sileziei între anii 1474-1481 și al Austriei de Jos, în perioada 1485-1490 (catalog, nr. 23 și 24). Deși ambele piese sunt marcate identic, diferența între ele se face prin modul de reprezentare a Madonei cu Pruncul pe revers⁶⁰. În cazul emisiunii vieneze, Madona apare purtând coroana spre dreapta, în vreme ce pe moneda de la Bratislava, Madona este redată spre dreapta poartă un văl, iar pruncul este redat în profil, în tradiție renașcentistă (catalog, nr. 23). Această ultima piesă atrage atenția și prin faptul că, în imaginea de avers, scutul lui Zápolya, de obicei prezent sub scutul scartelat, lipsește. Pentru o astfel de situație nu am găsit analogii nici în cataloagele menționate mai sus, nici în alte lucrări de profil. Într-o poziție asemănătoare se află doar emisiunile bătute pentru Zápolya la Viena, în valoare de un obol⁶¹. În cazul lor, lipsa scutului lui Zápolya își găsește explicații, deoarece matrițele pentru aceste piese au fost comandate la Kremnica⁶², iar o asemenea scăpare putea fi oarecum pusă pe seama lipsei de atenție a meșterilor. În momentul de față, neavând alte explicații, putem doar să semnalăm existența piesei cu o astfel de abatere importantă. În viziunea noastră, piesele de acest gen necesită un studiu mai detaliat pentru a preciza circumstanțele producerii lor sub Ștefan Zápolya.

În tezaurul pe care îl prezentăm sunt 7 emisiuni cu numele lui **Vladislav II** (catalog, nr. 25-31), toate fiind bătute la atelierul de la Kremnica, de către meșteri monetari diferiți (vezi și Tab. 1). Trei piese sunt semnate de Stephanus Ryzmezl și Erasmus Rezl (catalog, nr. 25-27), una de Andreas Hellebrand și Franz Körnidl (catalog, nr. 28), iar ultimele trei, de către Hans Thurzó. Acestea din urmă au prima literă din prenume redată cu minuscule, **h** (catalog, nr. 29-30) sau cu majusculă, **H** și anul de batere 1505 (catalog, nr. 31).

În mod deosebit atrag atenția monedele semnate de Stephanus Ryzmezl și Erasmus Rezl, datorită particularităților ce apar în diferite combinații pe toate cele trei piese prezentate în catalog. Astfel, litera S, din prenumele lui Stephanus, este trecută într-o poziție corectă în toate cazurile, pe când litera E, din prenumele lui Erasmus, este plasată atât normal- (catalog, nr. 26-27), cât și inversat- (catalog, nr. 25). De asemenea, toate cele trei piese prezintă câteva elemente iconografice distincte. Astfel, pe reversul lor, Madona cu Pruncul sunt reprezentați cu nimb, iar pe aversul a două dintre ele, apar

58. Pohl 1982, p. 10.

59. Pohl 1982, p. 53.

60. Vezi discuția despre atribuirea acestor piese la Pohl 1982, p. 35.

61. Pohl 1982, nr. 226-4.

62. Pohl 1982, p. 35.

mici inele în părțile laterale ale scutului (catalog, nr. 25-26). Catalogele numismatice nu conțin informații despre piesele lui Stephanus Ryzmezl și Erasmus Rezl, care să conțină această combinație de inele, pe avers și, respectiv, personajele nimbate și sigla E, redată normal, pe revers⁶³. Doar într-un scurt articol al lui Tibor Görög, semnat în 2014, găsim analogii pentru piesele în discuție⁶⁴. Autorul semnaleză existența subvariantei cu litere S/E din stânga Madonei, în care E apare spre dreapta, iar Madona și Pruncul sunt nimbați. Cu toate acestea, aversurile celor trei piese publicate de T. Görög, ce poartă mărcile de monetar ale lui Stephanus și Erasmus, nu au inele în dreapta și stânga scutului de pe avers, ele lipsind sau fiind înlocuite cu puncte mari⁶⁵. De asemenea, varianta fără inele se regăsește și în colecția numismatică de la Viena, fiind trecută în catalogul Gyöngyössy 2007. Credem că piesele cu inele în părțile laterale ale scutului au fost bătute cu matrițe de avers, ce puteau fi confecționate în perioada anterioară lui Stephanus și Erasmus (1497 după Pohl 1982), probabil sub Caspar Stek (1490-1491 după Pohl 1982, cf. 237 av.; 1490-1502 conform lui Huszár 1979, cf. 804 av.; CNH, cf. 273 av.), căruia îi sunt caracteristice emisiunile de tipul acesta. Prin urmare, piesele care conțin aceste elemente iconografice particulare pot fi considerate cele mai timpurii din producția monetară aparținând lui Stephanus Ryzmezl și Erasmus Rezl. Într-o situație similară se află și moneda atribuită meșterilor Andreas Hellebrand și Franz Körnidel, care conține o

monogramă complexă pe revers -. Aceasta este așezată pe trei rânduri și este compusă din patru litere, dintre care, P și F din rândul doi, sunt redată în ligatură (catalog nr. 28). Conform lui Pohl 1982, piesa se datează în jurul anului 1496. De asemenea, pe aversul piesei sunt redată inele, de ambele părți ale scutului, particularitate ce se regăsește doar în catalogul Gyöngyössy 2007. Considerăm că și în acest caz, matrițele de avers puteau fi executate într-o perioadă anterioară, sub Caspar Stek.

Lotul de monede pe care l-am analizat aparține unui interval temporal destul de restrâns, între anii 1468-1505, iar ultima piesă beneficiază de o datare sigură, având anul de emiter pe ea. În acest răstimp, de circa 40 de ani, piesele sunt distribuite destul de uniform, acoperind toată perioada specificată. Cea mai mare parte a denarilor din tezaur își au originea în atelierele de la Kremnica (87,1%), situație care se explică prin faptul că această monetărie a obținut statutul de principal centru de producere a emisiunilor din argint în timpul reformei lui Matia⁶⁶. Într-un procent mai mic sunt prezente piesele bătute la Buda (3,23%), Cașovia (3,23%), Vratislava (3,23%) și Viena (3,23%), numărul lor fiind limitat, deoarece și atelierele respective au avut o activitate mai restrânsă.

Analiza tezaurelor din secolele XVI-XVIII, descoperite pe teritoriul Principatului Moldova, în care se regăsesc emisiunile lui Matia Corvin și Vladislav II, atestă o situație similară. În toate aceste depozite monedele de la Kremnica sunt predominante, fiind uneori completate de cele emise în alte centre monetare din regat, aflate într-un număr mai redus. Astfel, denarii originari de la Kremnica apar împreună cu cei bătuți la Baia Mare (tezaure Onești/1954, Sihleanu/1957, Frenciugi/1958, Suceava/1969,

63. Cf. Pohl 1982, tab. 121.

64. Görög 2014, p. 19-21.

65. Görög 2014, p. 19-20 cf. piesele aflate sub nr. 1-3 și 6.

66. Pohl 1982, p. 44, 50.

Zlătunoaia/1972, Săseni/1973, Pănășești/2010), Baia Mare și Viena (tezaur Iași/2002), Baia Mare, Viena și Buda (tezaurul Bălțața/1961) sau, în diferite combinații, cu cei emiși la Buda, Cașovia, Baia Mare, Sibiu (tezaur Budești/1976), la Viena (tezaurul Comrat/1952) și la Sibiu și Viena (tezaur Bălești/1936, Balatina/1954). Există și acumulări care sunt constituite, exclusiv, din monede de la Kremnica (tezaure Arsură/1935, Brătușeni/1957, Piatra-Neamț/1963, Dancu/1971, Bârlad/1998, Bălțați/1998). Am reușit să identificăm doar două tezaure - Leușeni-Cărpineni/1968 și Buhăeni/1965⁶⁷, care conțin denarii maghiari bătuți în aceleași ateliere monetare pe care le-am identificat în componența tezaurului de la Bârlinți.

Pe baza ultimei monede din depozitul studiat, este de presupus că ascunderea lui a avut loc după anul 1505. Acest eveniment ar putea fi pus în legătură cu situația militară instabilă cauzată de campaniile de redobândire a controlului asupra Pocuției, care au fost reluate în ultimii ani de domnie ai lui Ștefan al III-lea și continuate de către Bogdan al IV-lea, după decesul tatălui său. Fără îndoială, o asemenea ipoteză este una atrăgătoare, dar ea își găsește susținere doar în existența unui singur depozit, având o cronologie și o compoziție similare. Este vorba despre descoperirea de la Suceava/1967, formată din denari maghiari ai lui Matia Corvin și Vladislav II, cea mai recentă piesă datându-se în jurul anului 1501. Desigur, trebuie să avem în vedere posibilitatea ca tezaurul de la Bârlinți, de tipul unei punguțe de bani, să fi fost ascuns în circumstanțe diferite, care nu au avut legătură cu evenimente istorice.

CATALOG

Matia Corvin (1458-1490)

Buda

Avers. + M MAGHIE • R • hVNGARIE Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – corb.

Revers. PATRON – VNGARIE Madona cu vâl la dreapta, pruncul pe brațul drept, CNH, nr. 235A; Huszár 1979, nr. 717 (1468-1481); Pohl 1982, nr. 216-5 (Stephen Kowách 1469); Unger 1997, cf. nr. 562e pentru atelierul monetar și poziția Madonei, dar nu și pentru legenda av. (1468-1470).

1. AR 0,65 g, 16 mm, ușor ruptă din margine; litera M de pe avers apare aplică pe matriță de două ori.

Cașovia / Cassovia / Košice

Avers. M • MATHIE • R • hVNGARIE • Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – corb.

67. Piesele cu siglele S – W, inițial atribuite atelierului de la Viena, în lumina ultimelor investigații pot fi reatribuite atelierelor de la Viena și Vratislava (vezi Pohl 1982, nr. 224 și 226).

Revers. PATRONA – hVNGA * Madona cu vâl la dreapta, pruncul pe brațul drept, –
CNH, nr. 235A; Huszár 1979, nr. 717 (1468-1481); Pohl 1982, nr. 216-6 (comunitatea orășenească 1468); Petách 1986, nr. 84 (1468); Unger 1997, cf. nr. 562f pentru atelierul monetar și poziția Madonei, dar nu și pentru legenda av. (1468-1470); Gyöngyössi 2007, nr. 1376 (comunitatea orășenească 1467-1469).
2. AR 0,58 g, 16 mm.

Kremnica / Kremnitz

R – B(?)

Avers. + M ... ER – VNGARIE Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – corb.

Revers. ...ON – VNGAR Madona cu vâl la dreapta, pruncul pe brațul drept, –
Atelierul monetar cu abrevierea dată lipsește din cataloagele citate, cf. CNH, nr. 235A; Huszár 1979, nr. 717 (1468-1481); Pohl 1982, nr. 216-10 (probabil Veil Mühlstein 1470); Unger 1997, nr. 562-563 (1468-1470).
3. AR 0,37 g, 15 mm, av. baterea dublă.

K – A

Avers. + MONETA • MATHIE • R • VNGARIE Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – corb.

Revers. • PATRON ... – VNGARIE • Madona cu vâl lung la dreapta, pruncul pe brațul drept, –

CNH, nr. 235A; Huszár 1979, nr. 718 (1471-1481); Pohl 1982, nr. 219-2 (Augustin Langsfelder 1472-1478); Unger 1997, cf. nr. 564g pentru atelierul monetar și poziția Madonei, dar nu și pentru legenda av. (1471-1481); Gyöngyössi 2007, nr. 1393 (Augustin Langsfelder 1472-1477).

4. AR 0,47 g, 15x16 mm; ușor îndoită.

K – P

Avers. + M • MATHIE • R • hVNGARI Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – corb.

Revers. • PATRON – VNGARI Madona încoronată la stânga, pruncul pe brațul stâng, –

CNH, nr. 239A; Huszár 1979, nr. 719 (1482-1486); Pohl 1982, nr. 221-1 (Paul Peck 1479-1485); Unger 1997, nr. 565b (1482-1486); Gyöngyössi 2007, nr. 1407-1408 (Paul Peck 1479-1486).

5. AR 0,48 g, 16 mm.

K – P/*

Avers. + M • MATHIE • R • VNGARI ... Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – corb.

Revers. • PATRON – VNGAR ... Madona încoronată la stânga, pruncul pe brațul stâng, –

CNH, nr. 239A; Huszár 1979, nr. 720 (1482-1490); Pohl 1982, nr. 221-2 (Paul Peck 1479-1485); Unger 1997, nr. 565c (1482-1486).
6. AR 0,54 g, 14x15 mm.

Avers. + M • MATHIE • R • VNGAR ... Scut scartelat ca mai sus.

Revers. • PATRON – VNGAR ... Madona cu pruncul ca mai sus,

CNH, nr. 239A; Huszár 1979, nr. 720 (1482-1490); Pohl 1982, nr. 221-2 (Paul Peck 1479-1485); Unger 1997, nr. 565c (1482-1486).
7. AR 0,53 g, 15x16 mm, av. baterea dublă.

Avers. + M • MATHIE • R • hVNGAR Scut scartelat ca mai sus.

Revers. • PATRONA – hVNGA Madona cu pruncul ca mai sus,

CNH, nr. 239A; Huszár 1979, nr. 720 (1482-1490); Pohl 1982, nr. 221-2 (Paul Peck 1479-1485); Unger 1997, nr. 565c (1482-1486).
8. AR 0,53 g, 15x16 mm.

Avers. + M • MATHIE • R • VNGARIE • Scut scartelat ca mai sus.

Revers. PATRON – VNGARIE Madona încoronată la dreapta, pruncul cu nimb pe brațul drept,

CNH, nr. 233A; Huszár 1979, nr. 720 (1482-1490); Pohl 1982, nr. 222-2 (Paul Peck 1485); Unger 1997, nr. 566c (1482-1490); Gyöngyössi 2007, nr. 1416 (Peter Schaidler 1486).
9. AR 0,50 g, 15x16 mm.

Avers. + M • MATHIE • R • VNGA ... Scut scartelat ca mai sus.

Revers. PATRON – VNGARIE Madona cu pruncul ca mai sus,

CNH, nr. 233A; Huszár 1979, nr. 720 (1482-1490); Pohl 1982, nr. 222-2 (Paul Peck 1485); Unger 1997, nr. 566c (1482-1490); Gyöngyössi 2007, nr. 1416 (Peter Schaidler 1486).
10. AR 0,39 g, 15 mm, ruptă în două și ruptă dintr-o margine.

Avers. + M • MATHIE • R • VNGARIE Scut scartelat ca mai sus.

Revers. PATRON – VNGARIE Madona încoronată la dreapta, pruncul pe brațul drept, amândoi cu nimb,

CNH, nr. 232; Huszár 1979, nr. 722 (1489-1490); Pohl 1982, nr. 223-1 (Peter Schaidler 1488); Unger 1997, nr. 567e (1489); Gyöngyössi 2007, nr. 1421-1422 (Peter Schaidler 1487-1489).
11. AR 0,65 g, 15x16 mm.

Avers. + M • MATHIE • R • VNGARIE • Scut scartelat ca mai sus.

Revers. PATRON – VNGARIE • Madona cu pruncul ca mai sus,

CNH, nr. 232; Huszár 1979, nr. 722 (1489-1490); Pohl 1982, nr. 223-1 (Peter Schaidler 1488); Unger 1997, nr. 567e (1489); Gyöngyössi 2007, nr. 1421-1422 (Peter Schaidler 1487-1489).

12. AR 0,56 g, 15 mm.

Avers. + M • MATHIE • R • VNGARIE Scut scartelat ca mai sus; câte un punct din dreapta și stânga scutului.

Revers. • PATRON – VNGARIE • Madona cu pruncul ca mai sus, –

CNH, nr. 232; Huszár 1979, nr. 722 (1489-1490); Pohl 1982, nr. 223-1 (Peter Schaidler 1488); Unger 1997, nr. 567e (1489); Gyöngyössi 2007, cf. nr. 1421-1422, dar fără puncte din dreapta și stânga scutului (Peter Schaidler 1487-1489).

13. AR 0,45 g, 15x16 mm.

Avers. + M • MATHIE • R • VNGARI ... Scut scartelat ca mai sus; câte un punct din dreapta și stânga scutului.

Revers. PATRON – VNGARIE • Madona cu pruncul ca mai sus, –

CNH, nr. 232; Huszár 1979, nr. 722 (1489-1490); Pohl 1982, nr. 223-1 (Peter Schaidler 1488); Unger 1997, nr. 567e (1489); Gyöngyössi 2007, cf. nr. 1421-1422, dar fără puncte din dreapta și stânga scutului (Peter Schaidler 1487-1489).

14. AR 0,34 g, 14x15 mm.

Avers. ... AThIE • R ... Scut scartelat ca mai sus; câte un punct din dreapta și stânga scutului.

Revers. PA ... Madona cu pruncul ca mai sus, ... –

CNH, nr. 232; Huszár 1979, nr. 722 (1489-1490); Pohl 1982, nr. 223-1 (Peter Schaidler 1488); Unger 1997, cf. nr. 567b-c, e (1489); Gyöngyössi 2007, cf. nr. 1421-1422, dar fără puncte din dreapta și stânga scutului (Peter Schaidler 1487-1489).

15. AR 0,16 g, 10x11 mm, av. baterea dublă, fragment.

K – V/A

Avers. + M • MATHIE • R • hVNGAR Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – corb.

Revers. PATRON – VNGARI Madona încoronată la stânga, pruncul pe brațul stâng, –

CNH, nr. 239A; Huszár 1979, nr. 719 (1482-1486); Pohl 1982, nr. 221-4 (Veit Mühlstein și Augustin Langsfelder 1479-1485); Unger 1997, nr. 565d (1482-1486); Gyöngyössi 2007, nr. 1410-1415 (Veit Mühlstein și Augustin Langsfelder 1479-1484).

16. AR 0,58 g, 16 mm.

Avers. + M • MATHIE • R • hVNGAR Scut scartelat ca mai sus.

Revers. PATRON – VNGAR ... Madona cu pruncul ca mai sus, –

CNH, nr. 239A; Huszár 1979, nr. 719 (1482-1486); Pohl 1982, nr. 221-4 (Veit Mühlstein și Augustin Langsfelder 1479-1485); Unger 1997, nr. 565d (1482-1486); Gyöngyössi 2007, nr. 1410-1415 (Veit Mühlstein și Augustin Langsfelder 1479-1484).

17. AR 0,54 g, 16 mm.

Avers. + M • MATHIE • R • hVNGARI Scut scartelat ca mai sus.

Revers. • PATRON – VNGARI Madona cu pruncul ca mai sus, –

CNH, nr. 239A; Huszár 1979, nr. 719 (1482-1486); Pohl 1982, nr. 221-4 (Veit Mühlstein și Augustin Langsfelder 1479-1485); Unger 1997, nr. 565d (1482-1486); Gyöngyössi 2007, nr. 1410-1415 (Veit Mühlstein și Augustin Langsfelder 1479-1484).

18. AR 0,47 g, 15x16 mm.

Avers. + M • MATHIE • R • hVNGAR Scut scartelat ca mai sus.

Revers. PATRON – VNGARI Madona cu pruncul ca mai sus, –

CNH, nr. 239A; Huszár 1979, nr. 719 (1482-1486); Pohl 1982, nr. 221-4 (Veit Mühlstein și Augustin Langsfelder 1479-1485); Unger 1997, nr. 565d (1482-1486); Gyöngyössi 2007, nr. 1410-1415 (Veit Mühlstein și Augustin Langsfelder 1479-1484).

19. AR 0,40 g, 16x17 mm.

Avers. + M • MATHIE • R • hVNGARI Scut scartelat ca mai sus.

Revers. • PATRON – VNGARI Madona cu pruncul ca mai sus, –

CNH, nr. 239A; Huszár 1979, nr. 719 (1482-1486); Pohl 1982, nr. 221-4 (Veit Mühlstein și Augustin Langsfelder 1479-1485); Unger 1997, nr. 565d (1482-1486); Gyöngyössi 2007, nr. 1410-1415 (Veit Mühlstein și Augustin Langsfelder 1479-1484).

20. AR 0,34 g, 14x16 mm.

Baia Mare / Nagybánya

n – ?

Avers. M MATHIE R VNG ... E Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – corb.

Revers. PATRO ... – VNGARI Madona cu vâl la dreapta, pruncul pe brațul drept, – ?

CNH, nr. 235A; Huszár 1979, nr. 717 (1468-1481); Pohl 1982, cf. nr. 216-11 – 216-15 (circa 1469-1484); Unger 1997, cf. nr. 562k-n, dar cu un alt tip de legendă de av. (1468-1470).

21. AR 0,50 g, 15x16 mm.

Avers. MATHIE R hVNGARIE Scut scartelat ca mai sus.

Revers. PATRO – VNGARI Madona încoronată la dreapta, pruncul pe brațul drept, – ?

CNH, nr. 233A; Huszár 1979, nr. 717 (1482-1490); Pohl 1982, cf. nr. 222-6 – 222-12 (circa 1479-1485); Unger 1997, cf. nr. 566f-m, dar cu un alt tip de legendă de av. (1482-1490).

22. AR 0,52 g, 16 mm.

Vratislava / Wrocław

S – W

Avers. + M • MATHIE R hVNGARI Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – corb. Fără scutul Zápolya sub scut scartelat.
Revers. • PATRON – VNGA • Madona cu vâl la dreapta, pruncul pe brațul drept, **S** –
Denar de acest tip fără scutul lui Zápolya lipsește din cataloage, cf.: CNH, nr. 237; Huszár 1979, nr. 723 (circa 1475?); Pohl 1982, nr. 224 (Vratislava pentru Ștefan Zápolya guvernator 1474-1481); Unger 1997, nr. 568, dar cu un alt tip de legendă de av. (1485?).
23. AR 0,56 g, 15 mm.

Viena / Wien

S – W

Avers. + M ... ThIA – VNGA ... Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – corb. Scutul Zápolya sub scut scartelat.
Revers. ... O – VNG ... Madona încoronată la dreapta, pruncul pe brațul drept, amândoi cu nimb, **S** –
CNH, nr. 238; Huszár 1979, nr. 724 (1489-1490); Pohl 1982, nr. 226 (Viena pentru Ștefan Zápolya guvernator 1487-1490); Unger 1997, cf. nr. 569b, dar cu un alt tip de legendă de av. (1485-1490); Gyöngyössi 2007, nr. 1428-1429 (Viena pentru Ștefan Zápolya guvernator 1488-1490).
24. AR 0,37 g, 15x16 mm, av.-rv. baterea descentrată.

Vladislav II (1490-1516)

Kremnica / Kremnitz

K – S/E

Avers. • M • WLADISLAI • R • VNGARIE Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – leul „boem”. Inele mici în stânga și dreapta scutului.
Revers. PATRON – VNGARIE Madona încoronată la dreapta, pruncul pe brațul drept, amândoi cu nimb, **K** –
CNH, nr. 276; Huszár 1979, cf. nr. 803, dar fără inele din stânga și dreapta scutului, Madona cu pruncul fără nimb, iar E din monograma S/E întoarsă (1490-1502); Pohl 1982, cf. nr. 238-4, dar fără inele din stânga și dreapta scutului, Madona cu pruncul fără nimb, iar E din monograma S/E întoarsă (Stephanus Ryzmezl și Erasmus Rezl 1497); Unger 1997, cf. nr. 638e, dar cu un singur inel din dreapta scutului; E din monograma S/E întoarsă (1497).
25. AR 0,55 g, 14x15 mm.

Avers. • M • WLADISLAI • R • VNGARIE Scut scartelat cu inele ca mai sus.

Revers. PATRON – VNGARIE • Madona cu pruncul ca mai sus, **K** –
CNH, nr. 276; Huszár 1979, nr. 803 (1490-1502); Pohl 1982, cf. nr. 238-4, dar fără inele din stânga și dreapta scutului, Madona cu pruncul fără nimb (Stephanus Ryzmezl și Erasmus Rezl 1497); Unger 1997, cf. nr. 638e, dar cu un singur inel din dreapta scutului

(1497); Gyöngyössi 2007, cf. nr. 1549, dar fără inele din dreapta și stânga scutului (Stephan Ryzmejl și Erasmus Rösel 1497).

26. AR 0,46 g, 15x16 mm.

Avers. • M • WLADISLAI • R • VNGARIE Scut scartelat ca mai sus.

Revers. PATRON – VNGARIE Madona cu pruncul ca mai sus, **K – **

CNH, nr. 276; Huszár 1979, nr. 803 (1490-1502); Pohl 1982, cf. nr. 238-4, dar Madona cu pruncul fără nimb (Stephanus Ryzmejl și Erasmus Rezl 1497); Unger 1997, cf. nr. 638e, dar cu un singur inel din dreapta scutului (1497); Gyöngyössi 2007, nr. 1549 (Stephan Ryzmejl și Erasmus Rösel 1497).

27. AR 0,40 g, 16 mm, ruptă din margine.

K –

Avers. • M • WLAD ... I • R • VNGARIE • Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă – leul „boem”. Inele mici în stânga și dreapta scutului.

Revers. PATRON – VNGA ... Madona încoronată la dreapta, pruncul pe brațul drept, amândoi cu nimb, **K – **

CNH, nr. 276; Huszár 1979, nr. 803, dar fără inele din stânga și dreapta scutului, Madona cu pruncul fără nimb (1490-1502); Pohl 1982, cf. nr. 238-3, dar fără inele din stânga și dreapta scutului, Madona cu pruncul fără nimb (Andreas Hellebrand și Franz Körnidl 1496); Unger 1997, cf. nr. 638d, dar cu un singur inel din dreapta scutului (1495); Gyöngyössi 2007, nr. 1546-1548 (Andreas Hellebrand și Franz Körnidel 1496).

28. AR 0,56 g, 15x16 mm, av. baterea descentrată.

Kremnica / Kremnitz

K – h

Avers. • M • WLADISLAI • R • VNGARI Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; vultur cu aripile coborâte în locul unui scut din inimă.

Revers. PATRON – VNGARIE Madona încoronată la dreapta, pruncul pe brațul drept, **K – **

CNH, nr. 272A; Huszár 1979, nr. 806 (1500-1502); Pohl 1982, nr. 241-1 (Hans Thurzó 1500-1502); Unger 1997, nr. 642a (1498-1503); Gyöngyössi 2007, nr. 1555-1557 (Hans Thurzó 1500-1502).

29. AR 0,55 g, 16 mm.

Avers. • M • WLADISLAI • R • VNGAR : Scut scartelat ca mai sus; vultur „silezian” în locul unui scut din inimă.

Revers. PATRON – VNGARI Madona cu pruncul ca mai sus, **K – **

CNH, nr. 272B; Huszár 1979, nr. 807 (1500-1502); Pohl 1982, nr. 242-1 (Hans Thurzó 1500-1502); Unger 1997, nr. 642a (1498-1502); Gyöngyössi 2007, nr. 1562-1565 (Hans Thurzó 1500-1502).

30. AR 0,60 g, 15 mm, ușor îndoită.

1505, K – H

Avers. ❀ WLADISLAI ❀ R ❀ VNGARI ❀ 1505 Scut scartelat: I – patru fascii, II – cruce dublă, III – două capete de leopard, IV – leu; în inimă vultur „silezian”.

Revers. ❀ PATRONA ❀ – ❀ VNGARIE ❀ Madona încoronată la dreapta, pruncul pe brațul drept, **K – H**

CNH, nr. 278A; Huszár 1979, nr. 811 (1505); Pohl 1982, nr. 253-3 (Hans Thurzó 1505); Unger 1997, nr. 645b; Gyöngyössi 2007, nr. 1579 (Hans Thurzó 1505).

31. AR 0,58 g, 15x16 mm, ruptă din margine.

Bibliografie / Bibliography

Artimon 1982: Al. Artimon, *Orașul medieval Tg. Trotuș în lumina datelor istorico-arheologice*, Carpica, XIV, 1982, p. 93-137.

Artimon, Mitrea 1979: Al. Artimon, I. Mitrea, *Un tezaur monetar din secolele XV-XVI, descoperit la Budești-Plopăna, jud. Bacău*, Carpica, XI, 1979, p. 231-247.

Balan 1937: T. Balan, *Satele dispărute din Bucovina: Extras din vol. omagial închinat lui Ion I. Nistor*, Editura Institutului de arte grafice și editură „Glasul Bucovinei”, Cernăuți, 1937, p. 11.

Bătrîna, Bătrîna 1983: L. Bătrîna, A. Bătrîna, *Tezaurul monetar de la Netezi, jud. Neamț*, CA, VI, 1983, p. 259-260.

Bilețchi-Albescu 2007: I. Bilețchi-Albescu, *Studii filologice*, Câmpulung Bucovina, 2007.

Bodnariucet alii 2020: N. Bodnariuc, A. Boldureanu, L. Dergaciova, M. Mordovin, *Descoperiri numismatice și arheologice din nordul Bucovinei (II.1)*, ArhMold, XLIII, 2020, p. 101-120.

Boldureanu 2013: A. Boldureanu, *Cronica descoperirilor monetare (VII)*, Tyragetia, VII (XXII), 2013, p. 397-403.

Boldureanu 2015: A. Boldureanu, *Cronica descoperirilor monetare (IX)*, Tyragetia, IX (XXIV), 2015, p. 315-322.

Boldureanu 2016: A. Boldureanu, *Cronica descoperirilor monetare (X)*, Tyragetia, X (XXV), 2016, p. 369-375.

Boldureanu 2017: A. Boldureanu, *Cronica descoperirilor monetare (XI)*, Tyragetia, XI (XXVI), 2017, p. 293-300.

Boldureanu, Tabuică 2003: A. Boldureanu, R. Tabuică, *Date noi privind tezaurul de la Onești, raionul Hâncești*, Simpozion Chișinău 2003, p. 157-162.

Boldureanu, Tabuică 2011: A. Boldureanu, R. Tabuică, *Asprijii otomani din tezaurul de la Leușeni, raionul Hâncești, Rep. Moldova*, SCN, I (XIII), 2011, p. 85-95.

Butnariu 1988: V. Butnariu, *Tezaururi monetare din secolele XV – XVII descoperite în Moldova*, AIIA, XXV, 1988, p. 267-274.

CH 1978: *Coin Hoards*, IV, 1978, p. 149-151.

CH 1985: *Coin Hoards*, VII, 1985, p. 409-416.

Chetaru, Ghimpu 2000: N. Chetaru, V. Ghimpu, *Descoperiri monetare în Basarabia în secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea*, Simpozion Chișinău 2000, p. 213-216.

Chirica, Tanasachi 1985: V. Chirica, M. Tanasachi, *Repertoriul arheologic al județului Iași, II*, Iași, 1985.

CNH: L. Réthy, *Corpus Nummorum Hungariae*, eingeleitet und übersetzt von Prof. Dr. Günther Probszt, Graz, 1958.

- CNM-II:** V. M. Butnariu (ed.), *Corpus Nummorum Moldaviae, II. Monnaies et parures du Musee d'Histoire de Iași*, Editura Vasiliana, Iași, 1998.
- CNM-III:** V. M. Butnariu (ed.), *Corpus Nummorum Moldaviae, III. Monnaies et parures du Musee departamental „Ștefan cel Mare” de Vaslui*, Editura Panfilius, Iași, 2007.
- Coroliuc 1979:** G. Coroliuc, *Tezaurul feudal descoperit la Zlătunoaia-Lunca, județul Botoșani (sec. XV-XVI)*, Hierasus, I, 1979, p. 353-359.
- Covalciuc 2008:** D. Covalciuc, *Oprișeni un sat la răspântiile istoriei*, Cernăuți, 2008.
- Dergaciova, Bodnariuc 2021a:** L. Dergaciova, N. Bodnariuc, *Un tezaur de monede ungurești recent descoperit în regiunea Cernăuți (sec. XVI)*, în A. Boldureanu (președinte), *Al XIX-lea Simpozion de numismatică. Programul și rezumatele comunicărilor. Chișinău, 21-22 octombrie 2021*, Tipografia „Bons Offices”, Chișinău, 2021, p. 24-25.
- Dergaciova, Bodnariuc 2021b:** L. Dergaciova, N. Bodnariuc, *Descoperiri numismatice și arheologice din nordul bucovinei (II.2)*, ArhMold, XIX, 2021, p. 75-90.
- Domoki 2000:** F. Domoki, *Egy megkerült obulus*, Az ÉREM, 1, 2000, p. 8.
- Domoki 2003:** F. Domoki, *V. László ismeretlen verdejegyű, valamint ismeretlen köriratú dénárja*, Az ÉREM, 2, 2003, p. 7-8.
- Domoki 2004a:** F. Domoki, *Nem publikált verdejegyű vagy változatú középkori dénárók*, Az ÉREM, 1, 2004, p. 9-13.
- Domoki 2004b:** F. Domoki, *Nem Nem publikált verdejegyű vagy változatú középkori dénárók, II. rész*, Az ÉREM, 2, 2004, p. 10-12.
- Domoki 2007:** F. Domoki, *Mátyás király két ismeretlen dénárja*, Az ÉREM, 1, 2007, p. 11-12.
- Foit 1973:** Gr. Foit, *Succesele ale cercetării numismatice pe teritoriul județului Suceava în anii puterii populare*, SMI, III, 1973, p. 17-25.
- Foit 1979-1980:** Gr. Foit, *Un tezaur de denari din secolul al XV-lea la Suceava*, Suceava, VI-VII, 1979-1980, p. 121-129.
- Foit 1980:** Gr. Foit, *Un tezaur de denari din secolul al XV-lea la Suceava*, SCN, VII, 1980, p. 167-170.
- Foit 1981:** Gr. Foit, *Suceava – centru de interes major pentru numismatica medievală a Moldovei*, Suceava, VIII, 1981, p. 47-84.
- Gonța 1989:** A. Gonța, *Legăturile economice dintre Moldova și Transilvania în secolele XIII-XVII*, București, 1989.
- Görög 2014:** T. Görög, *II. Ulászló király egzes dénárjainak besorolása*, Az ÉREM, 1, 2014, p. 19-21.
- Huszár 1979:** L. Huszár, *Münzkatalog Ungarn von 1000 bis heute*, Battenderg, 1979.
- Iliescu 1958a:** O. Iliescu, *Numismatica medievală și modernă a țării noastre, oglindită în colecțiile restituite de la Moscova*, în *Studii asupra tezaurului restituit de U.R.S.S.*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1958, p. 15-33.
- Iliescu 1958b:** O. Iliescu, *Însemnări privitoare la descoperiri monetare (II)*, SCN, II, 1958, p. 447-463.
- Iliescu 1968:** O. Iliescu, *Notes de numismatique orientale*, SAO, VII, 1968, p. 259-261.
- Matasă, Iliescu, Mihailescu-Bîrliba 1972:** C. Matasă, O. Iliescu, V. Mihailescu-Bîrliba, *Date noi cu privire la circulația monetară în Moldova în secolul al XVI-lea*, ArhMold, VII, 1972, p. 369-376.
- Matveev, Vornic 2017:** S. Matveev, V. Vornic, *Descoperiri monetare de pe teritoriul Republicii Moldova*, în A. Boldureanu (președinte), *Al XVII-lea Simpozion de Numismatică. Programul și rezumatele comunicărilor. Chișinău, 4-6 octombrie 2017*, Tipografia „Bons Offices”, Chișinău, 2017, p. 11-12.

- Mihailescu-Bîrliba, Asăvoaie, Bilavski, Stoian 2002:** V. Mihailescu-Bîrliba, C. Asăvoaie, G. Bilavski, C. Stoian, *Iași, jud. Iași, Punct: str. Vasile Lupu, nr. 28*, CCA, Campania 2002, 2002, p. 147-148, nr. 96.
- Mihailescu-Bîrliba, Butnariu 1988:** V. Mihailescu-Bîrliba, V. Butnariu, *Descoperiri monetare din Moldova. I*, ArhMold, XII, 1988, p. 311-320.
- Mitrea 1976:** B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie (1975) (XIX)*, Dacia, XIX, 1976, p. 287-293.
- Mitrea 1977:** B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie, 1976 (XX)*, Dacia, XX, XX, 1977, p. 375-381.
- Mitrea 1978:** B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie, 1977 (XXI)*, Dacia, XXII, 1978, p. 363-369.
- Mitrea 1981a:** B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie – 1980 (XXIV)*, Dacia, XXV, 1980, p. 381-390.
- Mitrea 1981b:** B. Mitrea, *Descoperiri monetare în România (1976-1979) (XVIII-XX)*, BSNR, LXX-LXXIV (1976-1980), 1981, p. 559-608.
- Mitrea 1987:** B. Mitrea, *Découvertes monétaires en Roumanie – 1986 (XXX)*, Dacia, XXXI, 1987, p. 173-177.
- Moisil 1916a:** C. Moisil, *Monete și podoabe de la sfârșitul veacului al XV-lea (tezaurul din Țifești, jud. Putna)*, BSNR, XIII, 1916, p. 3-16.
- Moisil 1916b:** C. Moisil, *Monete și tezaure monetare găsite în România și ținuturile românești învecinate (vechiul teritoriu geto-dac)*. In: BSNR, XIII, 1916, p. 42-43.
- Moisil 1945:** C. Moisil, *O monetă curioasă: Costanda. (urmare). Cursul costandei sau a patronicului*, CNA, XIX, 1945, p. 56-59.
- Moisil 1947:** C. Moisil, *Statistica tezaurelor monetare, intrate până la 31 Decembrie 1946 (urmare și sfârșit)*, BL, 6-12, 1947, p. 3-5.
- Monoranu, Emandi 1978:** O. Monoranu, E. Emandi, *Unele aspecte ale relațiilor comerciale dintre Bistrița și Ținutul Sucevei în Evul Mediu*, Suceava, V, 1978, p. 253-267.
- Munteanu, Mihailescu-Bîrliba, Oberländer-Târnoveanu 2006:** L. Munteanu, V. Mihailescu-Bîrliba, E. Oberländer-Târnoveanu, *The Catalogue of The Coin Hoard*, în V. Mihailescu-Bîrliba (ed.), *The great medieval coin hoard of Iași (historical significance of the Great Medieval Coin Hoard of Iași – 2002)*, Editura European Press, Iași, 2006, p. 57-368.
- Munteanu, Popovici, Lipovanu 2007:** L. Munteanu, A. Popovici, I. Lipovanu, *Addendum la tezaur monetar de la Iași (2002)*, ArhMold, XXX, 2007, p. 221-235.
- Murgescu 1996:** B. Murgescu, *Circulația monetară în Țările Române în secolul al XVI-lea*, București, 1996.
- Murgescu 1998:** B. Murgescu, *The circulation of the Hungarian denars in the Romanian Principalities in the 16th century*, NK, XCVI-XCVII, 1998, p. 39-44.
- Neamțu 1961:** E. Neamțu, *Obiecte de podoabă din tezaurul medieval de la Cotul Morii, Popricani (Iași)*, ArhMold, I, 1961, p. 283-295.
- Neamțu, Olaru 1980:** E. Neamțu, A. Olaru, *Tezaurul din secolele XV-XVI de la Stăuceni (jud. Botoșani)*, ArhMold, IX, 1980, p. 121-125.
- Nicolae 1989:** E. Nicolae, *Un lot de monede otomane din secolele XIV-XV în colecția Cabinetului Numismatic al Institutului de Arheologie din București*, SCN, IX, 1989, p. 131-135.
- Nicolae 2003:** E. Nicolae, *Moneda otomană în Țările Române în perioada 1451-1512*, Chișinău, 2003.
- Nicolae 2004:** E. Nicolae, *Monedele tătărești din tezaurul de la Săseni, raionul Călărași, Republica Moldova*, Simpozion Chișinău 2004, p. 183-210.
- Nicolae 2012:** E. Nicolae, *Un fragment din tezaurul de la Săseni, raionul Călărași, Republica Moldova*, SCN, II (XIV), 2012, p. 81-88.

- Niculică 2007:** A. Niculică, *Monedele europene din tezaurul de la Săseni, raionul Călărași, Republica Moldova*, Simpozion Chișinău 2004, p. 211-222.
- Niculică, Boldureanu, Nicolae 1997:** A. Niculică, A. Boldureanu, E. Nicolae, *Les aspres ottomans du trésor de Săseni, dép. de Călărași (Rép. de Moldavie)*, SCN, XI, 1997, p. 201-209.
- Niculică, Nicolae 1996:** A. Niculică, E. Nicolae, *Monedele de aur otomane din tezaurul de la Bălțata, raionul Criuleni, Rep. Moldova*, BSNR, LXXXVI-LXXXVII (1992-1993), 1996, p. 167-177.
- Niculică, Nicolae 1999:** A. Niculică, E. Nicolae, *Tezaurul de la Brătușeni (Sărata Albă), Raionul Edineț (sec. XVI)*, în T. Arnăuț, A. Zanoci, S. Matveev (eds.), *Studia in honorem Ion Niculică. Omagiu cu prilejul împlinirii de 60 de ani*, Editura Cartdidact, Chișinău, 1999, p. 299-306.
- Niculică, Nicolae 2003:** A. Niculică, E. Nicolae, *Le trésor de Brătușeni (Sărata Albă), dép. D'Edineț Rép. de Moldavie (XVIIe siècle)*, Romano-Turcica, I, 2003, p. 143-151.
- Niculică, Tabuică, Boldureanu 2000:** A. Niculică, R. Tabuică, A. Boldureanu, *Asprijii otomani din secolul al XVI-lea din tezaurele de la Comrat și Semeni, jud. Ungheni*, Simpozion Chișinău 2000, p. 151-156.
- Păunescu, Șadurschi, Chirica 1976:** A. Păunescu, P. Șadurschi, V. Chirica, *Repertoriul arheologic al județului Botoșani, I*, București, 1976.
- Petách 1986:** E. Petách, *Dejinz mincovania v Košiciach*, Košice, 1986.
- Pohl 1982:** A. Pohl, *Münzzeichen und Meisterzeichen auf ungarische Münzen des Mittelalters 1300-1540*, Graz-Budapest, 1982.
- Popușoi, Arnăutu 1999:** E. Popușoi, N. Arnăutu, *Tezaurul de la Bârlad – Dumbrava Roșie, secolele XVI-XVII*, Bârlad, 1999.
- Postică 2005:** G. Postică, *Noi informații despre tezaurele monetare descoperite la Săseni și Mereni*, în A. Boldureanu (președinte), *Al VI-lea Simpozion de numismatică. Programul și rezumatele comunicărilor. Chișinău, 20-22 octombrie 2005*, Tipografia „Bons Offices”, Chișinău, 2005, p. 14-15.
- Preda 1987:** C. Preda, *Rezumat la L. Bătrîna, A. Bătrîna, Tezaurul monetar de la Netezi, jud. Neamț. Materiale, 1982, Vaslui 1986, p. 243-244, NL, 118, 1987, p. 103, nr. 629*.
- Rusu 1981-1982:** A. Rusu, *Cercetări arheologice de suprafață în Podișul Central moldovenesc. Valea stavnicului și a velnei (jud. Iași)*, CI, XII-XIII, 1981-1982, p. 205-251.
- Samsonowicz 1970:** A. Samsonowicz, *Moldawska SRR*, WN, XIV, 1970, s. 192.
- Stancu 1976:** P. Stancu, *Unele aspecte ale circulației monetare în Moldova în sec. al XVI-lea, oglindite în tezaurul de la Buhăieni*, MN, III, 1976, p. 291-297.
- Stancu 1996:** P. Stancu, *Contribuții la circulația monetară din Moldova în secolele XV-XVI pe baza tezaurului descoperit la Arsura (jud. Vaslui)*, CN, VII, 1996, p. 173-190.
- Știrbu, Petolescu, Stancu 1978:** C. Știrbu, C.-M. Petolescu, P. Stancu, *Un tezaur din secolul al XVI-lea descoperit la satul Buhăieni, com. Andrieșeni, jud. Iași*, CN, I, 1978, p. 42-83.
- Știrbu, Velter 1983:** C. Știrbu, A.-M. Velter, *Tezaurul de la Bălești, jud. Vaslui și importanța lui istorică*, CN, V, 1983, p. 97-129.
- Tezaure 1994:** V. M. Butnariu (ed.), *Tezaure din muzeele orașului Chișinău, secolele XVI-XVIII*, Editura Universitas, Chișinău, 1994.
- Toma 2010:** C. Toma, *Un tezaur monetar din secolele XV-XVI descoperit la Oradea (cartierul Ioșia)*, Sargetia, I, 2010, p. 207-242.
- Toma 2012:** C. Toma, *Observations on the Typology of the Denarii issued by Mary, The Queen of Hungary (1382-1395). The coin hoard from Cluj-Mănăștur*, AMN, XLIX, 2012, p. 411-456.
- Toma 2013-2014:** C. Toma, *The hybrid denarii of King Sigismund of Luxembourg in the Coin Hoard discovered in Florești (Cluj County)*, Oltenia, XX-XXI, 2013-2014, p. 142-153.
- Ujszászi 2010:** R. Ujszászi, *Hunyadi János CNH. II. 156-os dénárjának köriratváltozatai. Gondolatok egy ismeretlen verdejegyű darab kapcsán*, Az ÉREM, 1, 2010, p. 7-12.

Ujszászi 2013: R. Ujszászi, *II. Ulászló hiányos verdejegyű dénárjai. Egy megkerült változat ürügyén*, Az ÉREM, 1, 2013, p. 3-6.

Unger 1997: E. Unger, *Magyar Éremhatározó. I. Kötet (1000-1540) / Ungarischer Münzbestimmer. Band I. (1000-1540)*, Budapest, 1997.

Velter, Știrbu 2002: A.-M. Velter, C. Știrbu, *Circulația în Țările Române a monedelor de argint cu valoare ridicată emise de statele, orașele și forurile ecleziastice germane, în perioada secolelor XVI-XVII*, CN, VIII, 2002, p. 273-308.

Абызова, Бырня, Нудельман 1982: Е.Н. Абызова, П.П. Бырня, А.А. Нудельман, *Древности Старого Орхья (молдавский период)*, Кишинев, 1982.

Дергачева 2005: Л. Дергачева, *Неизвестные монеты Богдана III из Сесенского клада*, РА, I, 2005, с. 364-367.

Дергачева, Кривенко 2011: Л. Дергачева, А. Кривенко, *К вопросу о денежном обращении в Молдавии в конце XV – первой половине XVI вв. Клад из с. Пэнэшеитъ (Стрэшенский район, Республика Молдова)*, РА, VII, 2011, p. 240-253.

Николае 1999: Е. Николае, *Две монеты финальной стадии золотоордынского господства к западу от Днестра*, Stratum plus, 6, 1999, с. 142-146.

Нудельман 1974а: А. А. Нудельман, *Монеты из раскопок и сборов 1971-1972 гг.*, АИМ в 1972 г., 1974, с. 204-228.

Нудельман 1974б: А. А. Нудельман, *Монеты из раскопок и сборов 1972-1973 гг.*, АИМ в 1973 г., 1974, с. 188-229.

Нудельман 1975: А. А. Нудельман, *К вопросу о составе денежного обращения в Молдавии в XIV- начале XVI вв. (по материалам кладов)*, în Я. С. Гросул (отв. ред.), *Карпато-Дунайские земли в средние века*, Штиинца, Кишинев, 1975, с. 94-124.

Нудельман 1976: А. А. Нудельман, *Топография кладов и находок единичных монет, în Археологическая карта Молдавии, 8*, Штиинца, Кишинев, 1976.

Нудельман 1989: А. А. Нудельман, *Венгерские динарии Матьяша Хуньяди и его преемника в молдавских кладах*, АИМ в 1984 г., 1989, с. 204-219.

Нудельман 1991: А. А. Нудельман, *Золотые монеты в денежном обращении Молдовы*, în П. П. Бырня (отв. ред.), *Археологические исследования в Старом Орхее*, Штиинца, Кишинев, 1991, с. 113-156.

Полевой 1956: Л. Л. Полевой, *К топографии кладов и находок монет, обращавшихся на территории Молдавии в конце XIII-XV вв.*, ИМФАНС, 4 (31), 1956, с. 91-103.

Полевой 1960: Л. Л. Полевой, *Монеты из раскопок Старого Орхья (1947-1956)*, în Е. В. Кондурки, Т. С. Пассек, Г. Д. Смирнов (ред.), *Материалы и исследования по археологии Юго-Запада СССР и Румынской Народной Республики*, Штиинца, Кишинев 1960, с. 317-352.

Lista ilustrațiilor / List of illustrations

Hărți / Maps

Harta I. Harta regiunii Cernăuți din Ucraina, cu indicarea locului în care se afla satul Bârlinți (sursa: <https://www.google.com/maps>).

Map I. Map of the Chernivtsi region in Ukraine, highlighting the location of the village of Bârlinți (source: <https://www.google.com/maps>).

Harta II. Harta Europei din secolul al XVIII-lea pe care apare satul Bârlinți, în versiunea germană „Burlintze” (sursa: <https://mapire.eu>).

Map II. The map of Europe from the 18th century indicating the village of Bârlinți, called in german „Burlintze” (source: <https://mapire.eu>).

Harta III. Harta tezaurilor monetare din secolele XVI-XVIII, descoperite pe teritoriul Principatului Moldova, în componența cărora au fost înregistrate emisiunile lui Matia Corvin și Vladislav II.

Map III. Map of monetary treasures from the XVI-XVIII centuries, discovered on the territory of the Principality of Moldova, in the composition of which were recorded the issues of Matia Corvin and Vladislav II.

1. Bârlinți/2021; 2. Suceava/1967; 3. Țifești/1912; 4. Săseni/1973; 5. Dancu/1971; 6. Pânășești/2010; 7. Cotu Morii/1958; 8. Bălești/1936; 9. Carbalia/1957; 10. Onești/1954; 11. Buhăeni/1965; 12. Frenciugi/1958; 13. Brătușeni/1957; 14. Budești/1976; 15. Balatina/1954; 16. Stăuceni/1970; 17. Sihleanu/1957; 18. Comrat/1952; 19. Vetrișoia/1999; 20. Netezi/1981; 21. Arsură/1935; 22. Zlătunoaia/1972; 23. Piatra-Neamț/1963; 24. Leușeni-Cărpineni/1968; 25. Bălțați/1998; 26. Bălțata/1961; 27. Vărzărești/1984; 28. Palanca/1902; 29. Zăpodeni/1937; 30. Iași/2002; 31. Bârlad/1998.

Planșe / Plates

Planșa I. Denari ai lui Matia Corvin din tezaurul de la Bârlinți (catalog, nr. 1-8).

Plate I. Matthias Corvinus denars from the Bârlinți hoard (catalog, no. 1-8).

Planșa II. Denari ai lui Matia Corvin din tezaurul de la Bârlinți (catalog, nr. 9-16).

Plate II. Matthias Corvinus denars from the Bârlinți hoard (catalog, no. 9-16).

Planșa III. Denari ai lui Matia Corvin din tezaurul de la Bârlinți (catalog, nr. 17-24).

Plate III. Matthias Corvinus denars from the Bârlinți hoard (catalog, no. 17-24).

Planșa IV. Denari ai lui Vladislav II din tezaurul de la Bârlinți (catalog, nr. 25-31).

Plate IV. Vladislav II denars from the Bârlinți hoard (catalog, no. 25-31).

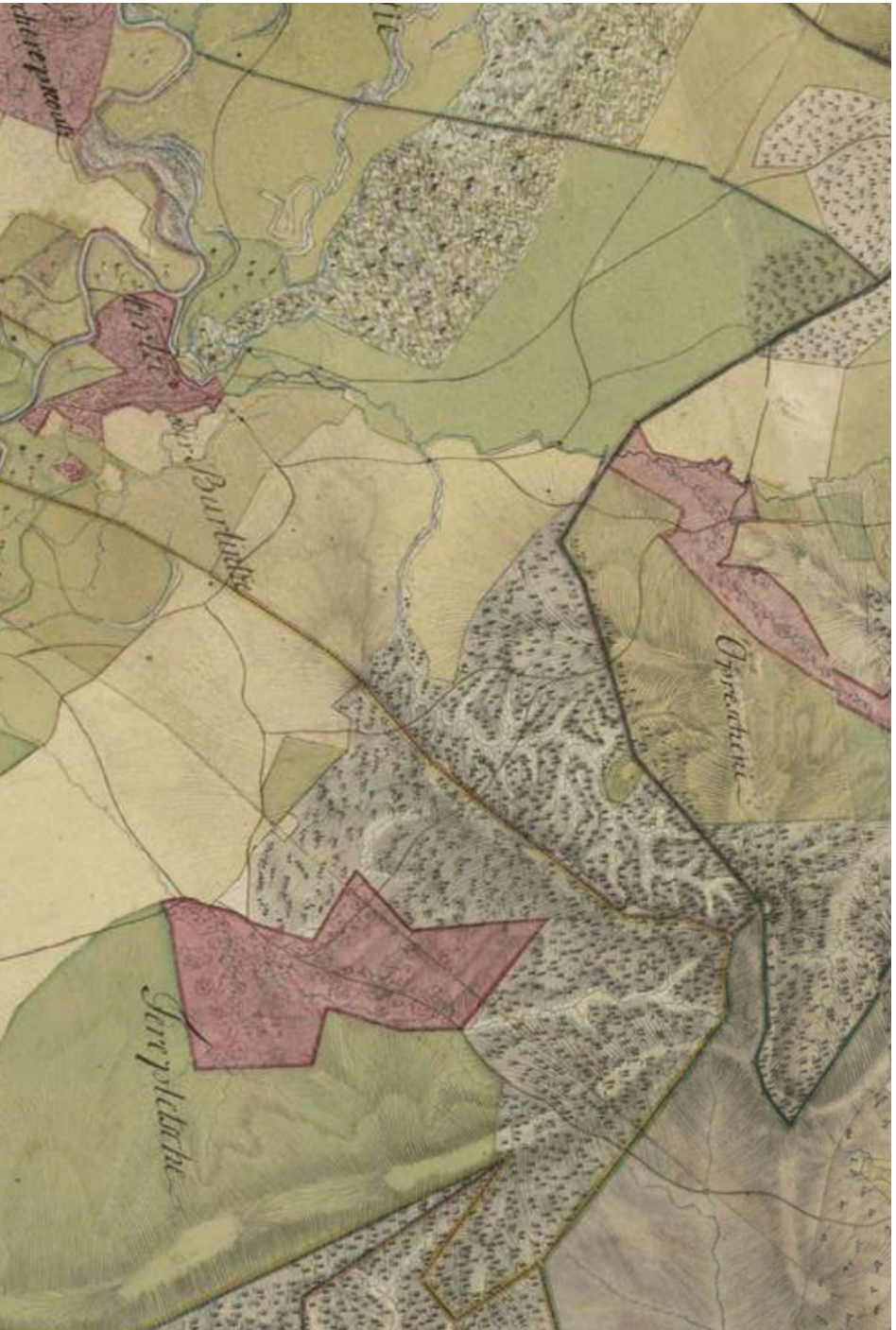
Tabele / Tables

Tabel 1. Repartizarea emisiunilor ungurești din tezaurul de la Bârlinți după ateliere monetare, meșteri-monetari și data emiterii (conform Pohl 1982).

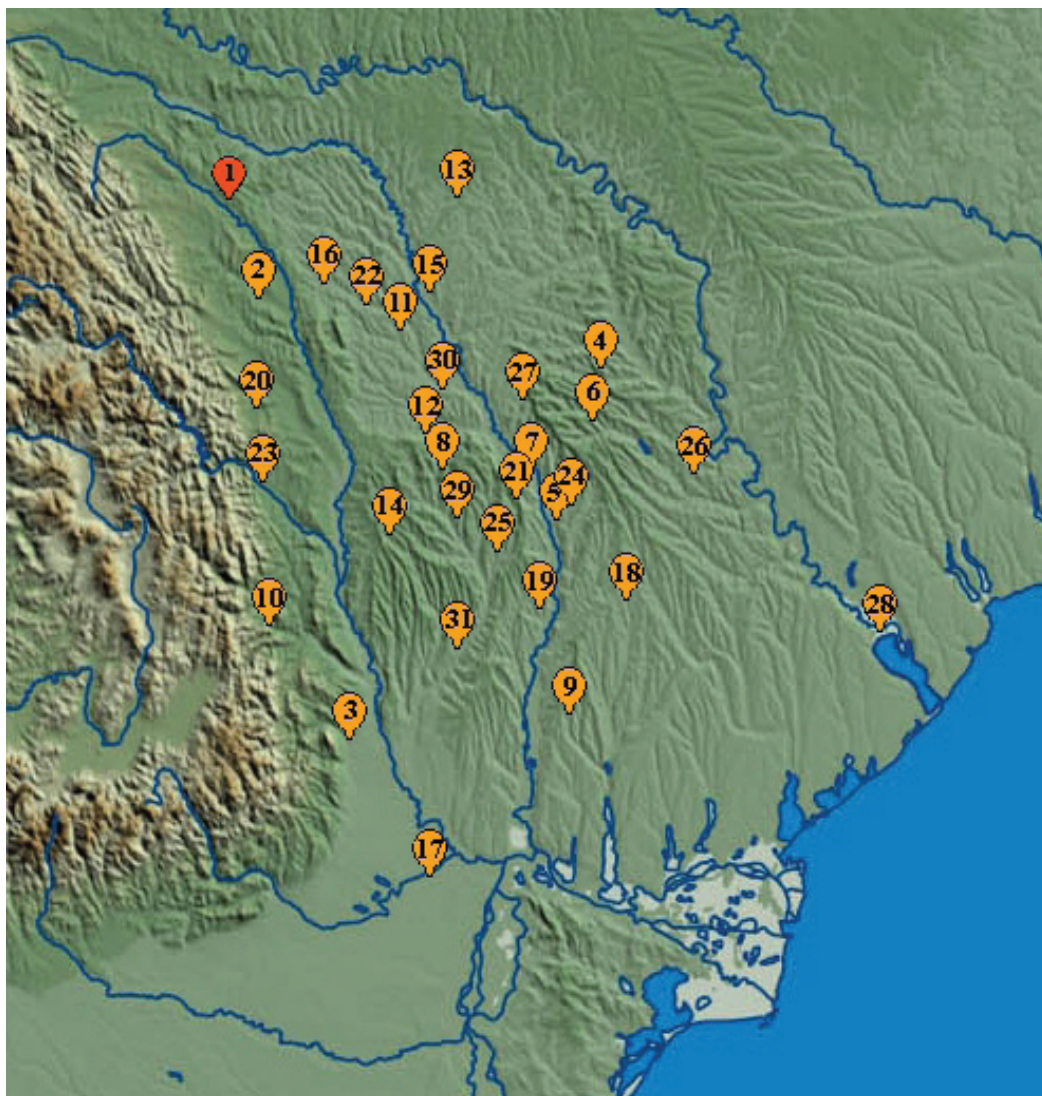
Table 1. Distribution of Hungarian issues from the Bârlinți hoard by monetary workshop, craftsmen and date of issue (according to Pohl 1982).

Harta I. Harta regiunii Cernăuți din Ucraina, cu indicarea locului în care se afla satul Bârlinți (sursa: <https://www.google.com/maps>).

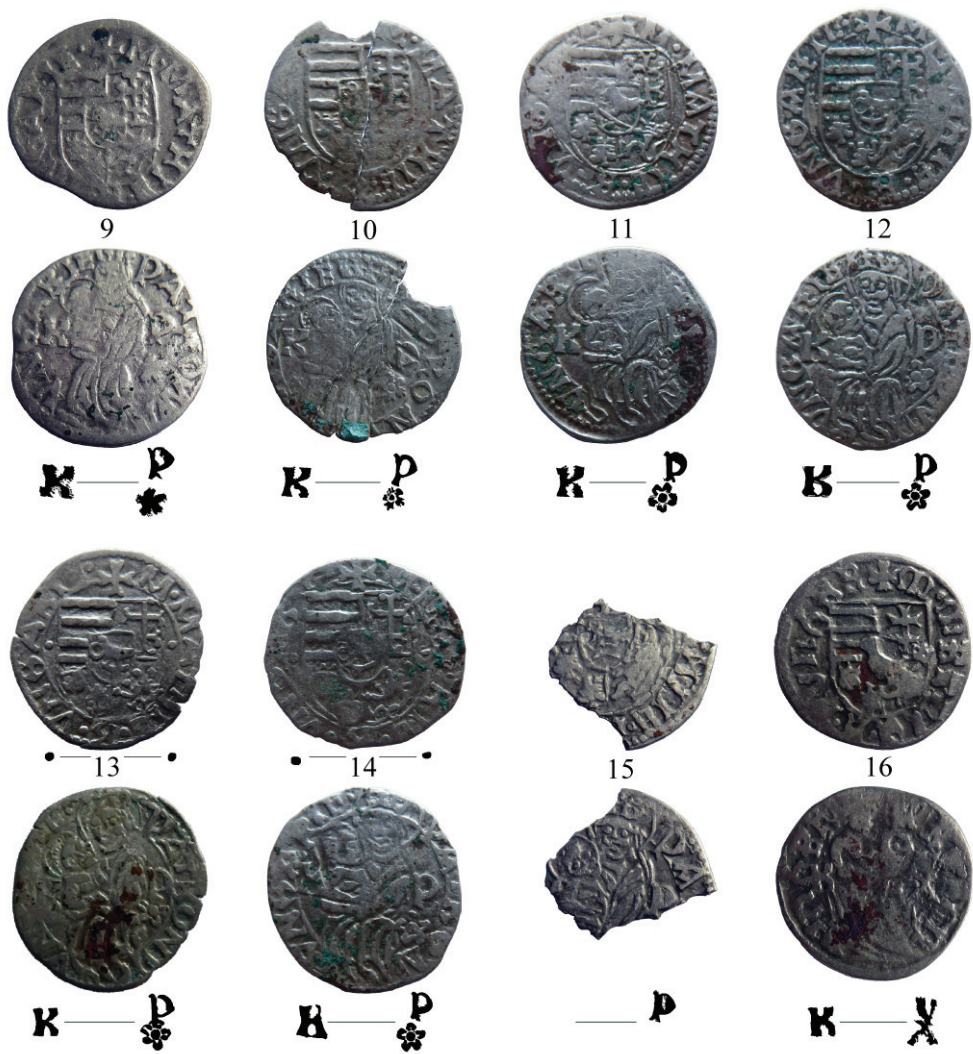
Harta II: Harta Europei din secolul al XVIII-lea pe care apare satul Bârlinți, în versiunea germană „Burlintze” (sursa: <https://mapire.eu>).

Harta III. Harta tezaurilor monetare din secolele XVI-XVIII, descoperite pe teritoriul Principatului Moldova, în componența cărora au fost înregistrate emisiunile lui Matia Corvin și Vladislav II.

Planșa I. Denari ai lui Matia Corvin din tezaurul de la Bârlinți (catalog, nr. 1-8).

Plansa II. Denari ai lui Matia Corvin din tezaurul de la Bârlinți (catalog, nr. 9-16).

Plansa III. Denari ai lui Matia Corvin din tezaurul de la Bârlinți (catalog, nr. 17-24).

Planșa IV. Denari ai lui Vladislav II din tezaurul de la Bârlinți (catalog, nr. 25-31).